

IS UW KROOST DE VECHTSCHIEDING BEU? GA NAAR EEN BEMIDDELAAR

‘Ik probeer de kinderen een stem te geven, omdat ze dat zelf nog niet kunnen’

Scheiden is al lang geen taboe meer – ‘*Marriages come and go, but divorce is forever*,’ luidt een Angelsaksische wijsheid – maar dat betekent nog niet dat we intussen met z'n allen bevlogen experten zijn. Nog veel te vaak is de kroost van een uit de echt scheidend koppel het kind van de rekening. Eén manier om het trauma voor de kinderen zo beperkt mogelijk te houden, is door een beroep te doen op een bemiddelaar in familiale zaken in plaats van langs de rechtbank te passeren. Maar hoe gaat zo'n bemiddelaar precies te werk? Humo zoekt het uit en vraagt een gescheiden moeder naar haar ervaring.

Hanne Van Tondeloo / Illustraties Kamagurka

Na jarenlang te hebben gewerkt als advocate in familie-recht, besliste Maalke Goyens de advocatuur achter zich te laten en als erkend bemiddelaar aan de slag te gaan. (Die erkenning is nodig om de overeenkomst die een ex-koppel met bloed, zweet en tranen bij elkaar bemiddelt, achteraf te laten homologeren door een rechtbank en zo rechtsgeeldig te maken.) In die hoedanigheid schreef Goyens samen met Jos Willms en Brigit Appeldoorn het boek 'Living Together Apart: scheiden als partners, samenleven als ouders', dat deze week verschijnt bij Uitgeverij Lannoo. Tegelijk mag ze zich ook ervaringsdeskundige noemen als het op scheiden aankomt.

Maalke Goyens: «Ik was net begonnen met de opleiding tot bemiddelaar, toen mijn relatie op de klippen liep. Mijn ex-partner en ik hebben ook bemiddeling geprobeerd, maar na amper één sessie hielden we het voor bekeken. Dat had er vooral mee te maken dat mijn ex het gevoel had dat ik door mijn opleiding een stapje voor had. Daardoor was bij hem het vertrouwen in het hele proces volledig zoek. Intussen zijn we er wel uit geraakt en nu kan ik met een gerust hart zeggen dat we

weer genoeg vrienden zijn om samen de opvoeding van onze kinderen op te nemen.»

HUMO Living together apart, zoals ook de titel van jullie boek luidt, wordt ook wel 'de derde weg' genoemd – de eerste en de tweede weg staan voor samenblijven en schelden. Betekent de derde weg dan dat je uit elkaar gaat, maar vrienden blijft met je ex?

Goyens: «De hoeft niet per se vrienden te zijn. De derde weg is een breed begrip: het gaat over elke inspanning die ouders willen leveren om de gevolgen van de schelding voor de kinderen zo beperkt mogelijk te houden. Sommige ex-koppels gaan heel ver en doen aan *bird-nesting*: de kinderen blijven in het ouderlijke huis wonen en de ouders verblijven er om beurten. Meestal is dat een tijdelijke oplossing. Anderen kiezen voor twee aparte huizen, maar blijven bij elkaar in de buurt wonen, soms zelfs naast elkaar. In 'Living Together Apart' staan getuigenissen van ouders voor wie dat werkt. Persoonlijk besef ik maar al te goed dat dat slechts voor een kleine minderheid is weggelegd. De derde weg staat in mijn ogen dan ook vooral gelijk aan: te allen tijde het belang van de kinderen

vooropstellen en blijven communiceren als ouders.

»Pas op: de gezinnen voor wie de derde weg werkt, moesten net zo goed door een moeilijke periode, met woedebuien en paniekaanvallen. Alleen zijn ze er uiteindelijk wel in geslaagd – met of zonder bemiddelaar – om die moeilijke partnerrelatie los te koppelen van de kinderen en hun ouderschap. Een vrouw die ik voor het boek interviewde, werd nu, jaren later, nog altijd emotioneel als ze het had over de breuk met haar man. 'Maar,' zo zei ze, 'het is niet omdat hij me zoveel pijn heeft gedaan als partner, dat hij daarom een minder goede papa is.'»

Ook Monique Van Eyken van het bemiddelingsbureau Apart pleit ervoor om de partner- en ouderrelatie na een scheiding uit elkaar te halen.

Monique Van Eyken: «In mijn praktijk zie ik ouders die zeer flexibel omspringen met de verblijfsregeling voor de kinderen. Zo ken ik een moeder die, omdat ze zelf in het onderwijs staat, elke dag de kinderen van school gaat halen en ze daarna helpt bij hun huiswerk. Dat doet ze ook als het die week eigenlijk aan papa is, bij wie de kinderen de helft van de tijd verblijven. Waarom zou zoiets niet voor iedereen kunnen?»

»Ik ken ook een jongen die informatica studeert. Zijn papa is informaticus, dus als hij vragen heeft voor school, dan pakt hij gewoon z'n fiets en gaat hij bij hem langs. Zijn mama vindt dat oké. Zo'n verblijfsregeling op maat kan ik iedereen aanraden. Pas als ouders krampachtig vasthouden aan hun gezegde rechten en hun Grote Gelijk, krijg je problemen.»

OPGEKHOPE EMOTIES

'Haal partner en ouder uit elkaar.' Ook Marie kreeg het te horen toen ze voor bemiddeling aanklopte bij het Centrum voor Algemeen Welzijn, nadat de relatie met de vader van haar kind was afgesprongen.

Marie: «Het nieuws dat hij zou weggaan, was voor mij een donderslag bij heldere hemel.

Drie maanden later zaten we al tegenover twee bemiddelaars, die heel snel met die tweedeling ouder/partner aankwamen. Mij leek het alsof ze een soort stappenplan volgden: 'Vraag één: willen jullie nog samen verder als partners? Indien niet, ga dan over naar vraag twee: hoe verdelen jullie als ouders het best jullie kind?' In theorie kon ik die logica nog enigszins volgen, maar emotioneel had ik het er vreselijk moeilijk mee. Dit was de man die mij net ondenkbaar veel pijn had gedaan als partner, én dit was de vader van mijn kind. De overlapping was te groot, maar telkens als ik me boos maakte en hem z'n bedrog aanwreef, tikten de bemiddelaars me op de vingers: 'Oké, je vertrouwen in hem is weg als partner. Maar je vertrouwt hem toch nog wel als vader van jullie zoon?' Pff, ik vertrouwde hem op dat moment niet meer als mens. Mocht het even? Achteraf gezien moet ik toegeven: misschien was ik gewoon nog niet klaar voor bemiddeling.»

Maalke Goyens knikt begrijpend als ik haar de ervaringen van Marie voorlees: 'Bemiddeling kan alleen maar werken als beide partijen ervoor openstaan en er klaar voor zijn.'

Goyens: «Ik zie het vaak gebeuren: één van beide partners heeft de breuk niet zien aankomen. Die partij noemen we in vaktermen 'de tweede beslisser'. Als de eerste beslisser de tweede beslisser overvalt en snel vooruit wil met de scheiding, dan loopt het mis. Daar, in die eerste momenten van shock, ligt vaak al de kiem voor wat later uitmondt in een vechtscheiding. Van de ene seconde op de andere is alle vertrouwen tussen de partners weg. Tel daar ook nog eens de inmenging van familie en vrienden bij – hoe goed ze het ook bedoelen – en plots kan de kleinste discussie voor onoverbrugbare afstanden zorgen. Als bemiddelaar is het dan mijn taak om de eerste beslisser erop attent te maken dat hij de ander tijd moet gunnen. Voel ik dat de tweede beslisser er nog niet klaar voor is, dan zal ik altijd ▶

'De mensen moeten zelf tot een oplossing komen, ik gooi alleen maar alle opties op tafel'

MAAIKE GOYENS,
ERKENDE BEMIDDELAAR

► voorstellen alles een maand of twee, drie te laten rusten en het daarna opnieuw te proberen.

»De koppels voor wie ik bemiddel, zijn meestal naar mij doorverwezen door de rechter, omdat ze er in de rechtbank echt niet uit raakten. Dat zijn altijd zeer ontvlambare situaties. Mijn voornaamste doel bij zo'n bemiddeling is dan ook niet om een akkoord te bereiken. Ik ben al blij als die mensen een uur lang rond de tafel kunnen zitten zonder elkaar de huid vol te schelden. Vorige week had ik nog een koppel dat felle ruzie had, omdat papa het kind na het weekend bij mama had afgeleverd in een vuil T-shirt. Daarop was mama zo boos geworden dat ze papa had gebeld, die meteen was teruggereden. Volgens mama heeft hij toen haar voordeur bijna ingestampt; volgens papa wilde hij gewoon het T-shirt komen ophalen om het te wassen. Na-

tuurlijk gaat zo iets al lang niet meer over een vuil T-shirt. Daar zit van alles onder, maar daar hebben die mensen nog nooit echt over gepraat. Sinds de scheiding hebben ze alles van horen zeggen – via hun advocaat of via de kinderen. Ze zitten vol opgekropte emoties. Als ze dan bij mij terechtkomen en ik hen allebei hun verhaal laat doen, dan zie je ze na een tijdje denken: 'Mijn God, hebben wij ons zo gedragen?' Ja, dan wordt het even muisstil rond de tafel.»

Ook Monique Van Eyken moet vaak de brokken lijmen nadat het in de rechtbank is geëscaleerd.

Van Eyken «Onze eerste reflex is nog altijd om meteen naar de rechtbank te stappen bij een conflict. Nog lang niet iedereen is zich ervan bewust dat je helemaal niet langs een advocaat hoeft te passeren als een huwelijk op de klippen loopt. Of je een scheiding nu via een advocaat regelt of via een bemiddelaar, het blijft natuurlijk een zware emotionele crisis. Maar in de rechtbank komen mensen vanaf de eerste minuut lijnrecht tegenover elkaar te staan. Jarenlang is het de voornaamste betrachting van scheidingsadvocaten geweest om zoveel mogelijk uit de brand te slepen voor hun cliënt, meestal door de ander zwart te maken. Voor ze het weten, zitten die mensen in een vechtproces dat ze eigenlijk nooit gewild hebben. Dat is vreselijk nefast, zeker als er kinderen zijn. Want willen of niet, die mensen moeten nog een leven lang met elkaar voort.»

»Zo had ik hier een vader die een aangepaste vakantieregeling wilde voor de kinderen. Volgens zijn advocaat waren zijn argumenten niet voldoende om het in een rechtbank te winnen, dus had hij er niks beters op gevonden dan een brief te schrijven aan de rechter met allerlei viezigheden over de moeder – dat ze emotioneel labiel en haast psychotisch was en antidepressiva slikte. Je moet je voorstellen dat je als moeder zulke aantijgingen zwart op wit te lezen krijgt. Soms durft een advocaat zelfs de kledij van het

kind in de strijd te werpen, door te beweren dat mama of papa het kind in lompen laat rondlopen, compleet met foto's in het dossier: 'Kijk eens hoe dat kind erbij loopt! Waar besteedt ze het onderhoudsgeld aan?'»

HUMO Gebeurt zo iets bij bemiddeling dan niet?

Van Eyken «Hier blijf je als ex-koppel naast elkaar zitten en houd je je lot zelf in handen. Elke partij krijgt hier voldoende ruimte om alles op tafel te gooien. Komen die kwaadheid, dat verdriet en die frustratie niet aan bod, dan blijven die etterbuilen volzitten en barsten ze bij het minste conflict weer open. Dikwijls moet ik teruggaan naar hoe een koppel uit elkaar is gegaan om te weten waar een bepaalde boosheid vandaan komt. Meestal heeft het te maken met de machteloosheid die één van de twee partijen voelt. Natuurlijk kan ik dat gevoel niet wegemen, maar je mag niet onderschatten hoe belangrijk het is om dat te uiten en er erkenning voor te krijgen. Ik had zo'n koppel waarvan de vrouw de breuk niet had zien aankomen: 'Hij is vreemdgegaan terwijl ik zwanger was.' Dat haar ex-man op een bepaald moment zei: 'Ik zie hoeveel verdriet ik je hiermee heb gedaan en dat spijft me enorm'. Dat stemde die vrouw al een pak milder.»

Goyens «Net zoals er goede en slechte advocaten zijn, heb je ook goede en slechte bemiddelaars. Een bemiddelaar moet vooral oog hebben voor de mensen en zijn gevoelens. Sommige bemiddelaars willen te oplossingsgericht werken. Maar het zijn de mensen zelf die tot een oplossing moeten komen, niet ik. Ik voel me absoluut niet geroepen om te zeggen bij wie jouw kinderen moeten wonen. Het enige wat ik wil, is alle opties op tafel gooien. Ook de mogelijkheden waar je zelf nog niet aan had gedacht.»

Marie «We waren bij het CAW terechtgekomen op aanraden van een bevriend koppel, dat zich zeer tevreden toonde over hoe het CAW hun breuk had 'geregeld'. Je hebt ook privébe-

middelaars – die zijn wat duurder, geloof ik. Ik zag zelf ook wat in wat de voordelen waren van zo'n bemiddelde scheiding: financieel zou het ons slechter een fractie kosten van een juridische procedure met advocaten. Iets wat aangemaand door andere, welmenende zielen was ik wel even langsgeslagen bij een advocate, maar de ologstaaal die ik daar te horen kreeg, schrikte me meteen. Nee, ik had geen zin in ruzies en gebekvecht – het was zo al genoeg. Dan gaf ik liever die bemiddeling een kans. Of dat bij een CAW of bij een privé bemiddelaar was, kon me op dat moment geen barst schele. Uiteindelijk bleek de drempel naar het CAW net iets lager.»

»We hebben een bemiddelingsessie of vijf gedraaid waarna we een soort overeenkomst bereikten. Zo werd een verblijfsregeling afgesproken voor onze zoon en we kwamen ook een bedrag overeengeen voor de maandelijkse alimentatie. Eerst dacht ik dat de bemiddelaars ons die alimentatie zouden opleggen, volgens één of ander systeem van barement. Iets als: 'Een kind van twee één weekend op twee bij de vader gaat logeren? In ons land komt dat dan neer op zoveel euro per maand.' Maar zo ging het dus helemaal niet. Er was ons niks opgelegd en dat was ik positief. De bemiddelaars gingen alleen aanzetten: 'Wat vind jij nu een redelijk bedrag?' Al kon. Ook voor de verblijfsregeling lieten ze ons vooral zelf de dokters wat de beste afspraak was voor onze zoon. Wat het kind betreft, was de bemiddeling dus wel een succes, ja.»

5/9-REBELING

De eerste horde die je als prikkoppel moet nemen, is de verblijfsregeling voor de kinderen. Dat *birdnesting* niet voor iedereen is weggelegd, is intussen duidelijk.

Van Eyken «Veel hangt af van het rollenpatroon dat zich tijdens de relatie heeft ontwikkeld. Tegenwoordig gaan er van uit dat de zorg voor